

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Slovinci in državni zbor.

O tej reči smo prejeli od moža, ki slavno dela na javnem polju slovenske politike, že odkar se je počelo ustavno življenje v Avstriji, sledeče nazore:

„Ne brez začudenja smo čuli, da so naši poslanci v državni zbor vstopili. Kaj jih je neki napotilo k nezvestobi proti svojim lastnim sklepom proti volji naroda in proti solidarnosti s Čehi, ktera bi imela sedaj biti edino ravnilo? Lahko bi bili za to, da vsa opozicija v delavnost stopi, pa ker se je Čehom nalašč udeleževanje nemogoče storilo, nismo mogli mi niti za trenutek dvomiti, kako se imamo vesti. Izgovor na druge federaliste je, najmileše rečeno, lahkomišeln. Ako se bomo vedno bali razpuščenja deželnega zbora in direktnih volitev ter se tako izogibali boja, tedaj smo že pri kraji. Kaj je za to, ako po direktnih volitvah kak ustavoverec več v državni zbor pride? Ali morejo naši poslanci upati, da bodo stvari, ktere se na Dunaji nameravajo, ustavili? Ali morejo strpeti nevredno ravnanje večine z nami ako ž njo ne hodijo? Ali ne vedo, da na Dunaji samo ustavoverne blaznjake hočejo in nas ne marajo, kar dokazuje razpuščenje kranjskega deželnega zbora? Čemuse usiljujemo? Raspuščenje je bilo napad tudi na naš narod in poskus, spraviti tudi pri nas večino v umetno urejeno manjšino. Ali smo izgubili že vso moč notranjega srda in nevolje? Čemu se damo rabiti v slavo in podporo one vkupe zbobnane družbe, ktera nas hoče v helote ponižati! Ali morebiti ni res, da en tak korak narodovih zastopnikov, kterelega spoštovanje samega sebe prepoveduje, narod bolj kompromitira in mu več in bolj škodovati more, kakor je mogoče s silo škodovati mu? Kaj hočemo tam, kjer nemajo srca ne spoštovanja, ne razumljenja za pravico, temveč kjer se kakor bi bili pijani od enega ekstrema v drugega zaletavajo in kjer so dosledni samo v spodkopavanju vseh trdnih podlag države? Kaj so dobili narodi za vse resolucije, peticije, in adrese? Drugo meščansko ministerstvo in še hujše zatiranje! Kaj hočemo tam, kjer jud in samokorist vladajo in kjer nevredno tlačenje občeškodljive klike trpe, ktero so si sami izredili? Kaj hočemo tam, kjer je samo zasramovanje in zaničevanje narodov in in si nemškoliberalni postopači popularnost nabirajo z napadi na cerkev.

Vse lahko prenesemo, samo ne izgube časti. Napuh ustavovernih bogov se bode udal, kadar naša slabost in hlapčevanje neha. Zato proč iz Dunaja, kteri je mrtva glava države, vrnimo se vsi na trdna in sveta tla domovine in čakajmo, da nam dostojno naproti pridejo!“

Dopisi.

Iz Trsta, 21. jan. [Izv. dop.] Mi primorski Slovenci dobivamo od mačehe Avstrije šibo, ker smo jej vselej zvesto služili, naši protivniki pa se širokoperijo. Edini list, ki ga Primorci imamo je goriška „Soča.“ A dva lista sta bila že konfiscirana, gotovo zato ker je list slovensk. Pa si pogledimo italijanske liste, ki izhajajo v Trstu in Gorici! Leta in leta polnijo svoje predale z velezdajo, dan na dan primorsko italijanstvo

preparirajo za „veliko“ do kranjskih in do hrvatskega Velebita segajočo Italijo, za Viktor Emanuela in Garibaldi, vedno bude v svojih bralcih neavstrijski duh in hujskajo na nas vedno monarhiji in dinastiji zveste tržaške in primorske Slovence in Slovane sploh. Koliko je v tem že „Cittadino“ storil! Ali ti časniki nemajo konfiskacij, nemajo političnih pravn, temuč c. kr. oblastnije protežirajo to divjanje. Komaj pa se je slovenski listi v Gorici upal enkrat proti temu duhu ostro pisati, že so mrežo nanj vrgli, že ga proganjajo!

Naš cesarski namestnik je imenovan za finančnega ministra. Mi ne izgubimo s Pretisom nič, tudi od novega namestnika ne pričakujemo nič, saj vemo, da v tej dobi ne moremo drugačnega pričakovati kot tacega, ki bode nas tržaške Slovence utiskal v laške klešče in laško krivico. — Berem denes v dunajskem listu „O. und W.“ iz Gorice dopis, da si tam želé znanega Pino-ta iz Bukovine, da bi prišel in zavzel namestniški stol. Kdo si nek želi Pino-ta, kteri je v Bukovini s povsem svetu razgnanim paševanjem in vladnim terorizmom federaliste podrl in sebe s šestimi c. kr. okrajnimi glavarji narodu za zastop usilil? Gotovo v vsem Primorji samo njegov nekdanji partizan, urednik srečno zaspalega prvega slovenskega vladnega lista „Domovine“, ki je po vsej sili hotel s seboj vred Pino-ta Slovincem za poslanca usiliti. Mi se bojimo taci gladkih jegulj kakor je Pino, bojimo se bolj protivnika, ki pride v prijateljski koži, nego golo nastopajočega vraga. Predpust tudi naši Slovenci precej časte. Temu so priče lepi plesi v tržaški in rojanski čitalnici.

Od mnogih primorskih krajev se čuje da bolezen, koze, hudo razsajajo. Tudi v Trstu so se že pokazale, da si „Triester Ztg.“ dementira, da ni „epidemije.“

Železnica prihodnja iz Trsta v Nemčijo zaima tu vse kroge. Zmagala je dozdej ona stranka, ki hoče da gre železnica čez Loko, in dovolilo je naše mesto že 10.000 gld. za to, da se delajo prva dela v tej stvari.

Iz Grada. — a — 17. jan. [Izv. dop.] Tukajšnjim meščanom že priljubljena plesna zabava, ktero daje vsak pust „Slovanska beseda“, bila je tudi letos, kot „venček“ sijajna in velika Puntigamska dvorana napolnena. Slavnoznan godba slovanskega polka Leopold je svirala za uvod „Kje dom je moj“ in „Hej Slovani“ tako čutljivo, kakor je le slovanskim umetelnikom mogoče. Četvorke (quadrille) so bile z večine sestavljene iz naših narodnih napevov. Dvakrat se je vršil česki ples „beseda“, kterelega se Gradčani ne morejo nagledati. Veselico je končal naš „Naprej“. Dekoracija s slovanskimi barvami in nadpisi, kakor navedena godba, kazali so v resnici slovansko zabavo. Došli so nam tudi trije pozdravilni telegrami iz Češkega in eden iz Zagreba.

Iz Prage, 20. jan. [Izv. dop.] Pri nas na Českem zdaj nemamo drugega dela nego potrpljivo čakati, da se osoda, kteri naši protivniki ne uidejo, izpolni. Zato Vam pa tudi posebnih novic poročati nemam. Potrpljivost, ktero tudi večerajšnji „Pokrok“ Čehom priporoča ter opominja, da tudi uzroka ni pričakovati prav nagle spremembe, je nam pa tem lažja, ker vidimo, da je protivna stranka v dunajskem rahjsratu tudi sama

v sobi razpadla in da jej na podplatih vise svinčene krogle svoje lastne bornosti, tako da se jej godi, kakor onemu, ki ga v sanjah divja zver proganja, pa ne more ni bežati ni na pomoč klicati.

Ko smo tu čuli, da slovenski poslanci pridejo v državni zbor, od početka nismo verovali. Ko je pa ta vest resnica postala, ne morem tajiti, da sem se bal, kako bodo Čehi o tem koraku sodili. Povsod sem namreč zapazil in čul, da imajo Čehi do nas Slovencev velike simpatije, ker uvažajo po dejanjih, da smo jim mi, kar se delavne kreposti prostega naroda tiče, najbolj duševno sorodni izmed vseh avstrijskih Slovanov. Posebno zadnje hrabro držanje slovenskega naroda na Kranjskem je tu imponiralo. — Kot Slovenca me veseli, da morem povedati, da so Čehi romanje naših poslancev v Beč še precej mirno vzeli. Razumejo namreč naše notranje razmere in naše zdajne politikarje precej dobro, in tako vedo, koliko se je denes v našo politiko zanesti. Vsi česki listi pak so z zadostjenjem citirali grajo „Slovenskega Naroda“ v tej zadevi, in tako je slovensko javno mnenje s Čehi, ne z rajhsratovimi oportunci. Tako se tudi upa, da Slovenci ne bodo dolgo v dunajski lesenjači ostali, temuč ob pravem času zopet hrbet pokazali.

Vsi naši časniki se bavijo s hrvatskim vprašanjem. Iz njih člankov je videti, da že prej niso zaupali v državniško modrost Magjarov, temuč da so te translajtanske „ustavoverce“, ki tirajo enako brezmiselno in pogubno politiko narodnega zatlačevanja, ki morajo vso Ogersko pomagjariti, dobro poznali. Sicer se pa pri nas nikakor ne obžaluje, da se je hrvatsko-ogersko „pomirjevanje“ razbilo, kajti ve se dobro posebno pri nas, da Slovanstvo more v strogi opoziciji do kreposti in do tiste silnosti priti, ktera nas bode vse dozorila, da bomo vsi zajeno podrobili verige suženstva in postavili si zdrav temelj lepše slovanske bodočnosti!

Ker je ustavovernim Nemcem glavni trn v peti naše novinarstvo, ta glavni faktor, kteri je oživil in okreplil česko narodnost k tej zavednosti na kteri je Nemcem v strah denes, — govore zdaj zopet, da se bodo porotne sodbe odpravile, ali pa da bodo samo nemški porotniki česke novine sodili. Ali naši novinarji se tudi tega novega betà ne boje. „Pokrok“ misli, da se tudi nemški državljani ali občani ne morejo ponižati do beričev.

Iz Zagreba, 20. jan. [Izv. dop.] Kar sem že v svojem telegramu povedal, to tukaj še enkrat ponavljam: naš sabor je razpuščen, ali bolje rekoč raztepen. Samo četiri in pol dne vihrala je narodna trobojnica na županijski hiši, v kterej je saborska sobana. V istej sednici, v kterej je sabor svojega predsednika, svoje podpredsednike in bilježnike izbral — malo trenutkov potem ko se je kot konstituiranega proglasil, bil je tudi že razpuščen. Človek ne ve, ali bi to za resno delo vzel ali za pobalinsko igranje in predpustno norčevanje. Denes je celemu hrvatskemu narodu očito, da je bilo vse od konca do kraja izduhana komedija. Dogovarjanja na Dunaji in v Pešti, odpiranje sabora, celo „tedeum“, s kterim se je sabor začel, vse je bilo od konca do kraja komedija, kajti razpuščajoči reskript je od 11. januarja datiran, tedaj četiri dni pred odpiranjem sabora!

Nekteri hote v tem videti prve začetke boja

med germansko-magjarskim in slovanskim svetom, ter slute nektero skrivno zvezo med Andrašijem in Bismarkom, ktere namen je, da se najprej slovanstvo habsburške monarhije ubije, in potem Rusom zobe pokaže. Faktum je, da nas Slovane ta in onkraj Litave z veliko palico tepó.

Kakor sem že v svojih prejšnjih dopisih večkrat napomenil, ni imelo naše občinstvo že iz prvine nobenega zaupanja v povoljen uspeh započetih dogovarjanj. Nekaj je viselo v zraku, kar ni nič dobrega pomenjalo. Dasiravno smo pa bili duševno na vse pripravljeni, vendar nas je zavraten razpust našega sabora kakor strela iz vedrega neba presenetil. Dasiravno moremo reči: „peiora jam passi sumus“, vendar nismo mislili, da smo sovražniku v zasedo padli.

Mladej hrvatske stranke in Starčevićancem padel je z razpustom saborskim kamen s srečo, češ zdej smo odvezani vseh tistih obljub, vseh tistih koncesij, ki so jih voditelji narodne stranke Magjarom naredili. „Unija“, v pripoznanje ktere so privolili, se bode v prihodnje od našega naroda bolj nekala, kakor kodaj poprej. Naš prihodnji sabor bode imel svobodno roko, kajti izven sabornice se ne bomo več v dogovarjanja vpuščali.

Nam je ostalo samo eno orožje še, in to orožje je samo javno mnenje. Naj drugo orožje v kasarnah in arzenalih „špogajo“, kolikor jim je drago, mi za to vrsto orožja ne maramo. Žive besede nam ne more nobeden vzeti, nobeden izviti, nobeden skrhati. Živa beseda seka globljejšo rano, nego orožje iz železa skovano. Naše besede bodo padale kakor zdravo klilno seme med naš narod in kakor žveplo in ogenj na naše protivnike. Pred 23. leti odločil je meč med nami in Magjari, deneš bo odločila beseda, in ta beseda se bo glasila: **ne!** Kaj so se Magjari drugega bali, razpustivši naš sabor, nego naše besede! Napoleona ni sunilo prusko orožje iz cesarističnega prestola, ne; sunila ga je beseda opozicije. Od seh mal bode cela naša dežela sabornica. Vsak Hrvat bode narodni zastopnik, in beseda: **ne!** bode šla od ust do ust, kakor parola v Schillerjevej „nächtliche heerschau“.

Med skrajno frakcijo narodne stranke pod vodstvom dr. Mankanca, in Starčevićanci sklopila se je fuzija. Dr. Ante Starčević je rekel narodnej stranki: „Če hočete Vi dobro za narod, jaz se Vam priklopim. Raji čem biti najzadnji član Vaše stranke, nego voditelj nečimurne stranke. Če pa Vi nečete dobro za narod, eto mene kot vodjo stranke, ki hoče dobro za narod. Stopite na mojo stran!“ Nasledek tega je bilo stiskavanje rok. Prihodnje volitve in prihodnja politična akcija našla bode narodnjake in Starčevićance v istem taboru, in to ima veliko pomembo.

Ki. reskript naglašuje zlasti „tvrdokornost“ narodne stranke, presijo pri zadnjih volitvah od njene strani in izjavo 20. septembra, ter saboru neka, da je v njem pravo javno mnenje zastopano. Ogerska vlada, predloživša ta reskript kralju na podpis, ni ravnala v interesu previšnje naše dinastije. —

Reskript sicer obeta skoršnje nove volitve, pa ker se je naše zaupanje do zadnje kapljice izsrkalo, ne verjamemo, da se bo naša vlada v tem prenelila. V ravnokar razpuščenem saboru imela je vlada, kakor je glasovanje pri izboru saborskega predsednika pokazalo, med 64 nazočih poslancev, 8, piši: osem glasov, za svojega kandidata velikega župana Kuševića, 53 glasov dobil je narodni kandidat bivši dvorski kancelar Mažuranič, ostali trije glasovi so se pa raztepli. V prihodnjem našem saboru vlada, ako bog da, niti mršavih osem glasov ne bo na razpolaganje imela. Zelo nepotrebno je pa bilo, da sta na dan saborskega razpusta dva magjarska bataljona „übungsmarsche“ po mestu delala, in da je na večer vse polno pandurjev po mestu čizme brusilo. — Naše orožje je beseda. —

Od seh mal se bomo ex privata diligentia zlasti s statistiko zanimali. Brojili bomo, koliko

je nas Slovanov; računili bomo, za koliko se naš narod na leto pomnožava, koliko ima Rusija zlatih rudnikov, za koliko sto milj ima vsako leto več železnice in še več takih nedolžnih stvari.

Iz Polja, 20. jan. [Izv. dop.] Slavna zmaga avstrijskega mornarstva nad preširnimi Lahij v namorski bitvi pri Visu je občno pozornost na bojno ladjestajo našega, doslej nepomenljivega brodovja obrnila in Polju dostojno veljavo dala; srečen uspeh 20. julija 1866 je avstrijsko pomorstvo iz mrtvila zbudil, ga z junaškim pogumom ponosne samozvesti navdihnil in takrat je še le Avstrija spoznala važnost svoje, popred maločislane pomorske moči in sprevidela potrebnost te varne straže na pustem obrežji jadranskega morja ter se s celo skrbljivostjo na ta trdni jez zoper sovražne napade latinskih plemen ozrla.

Od te dobe se razvija in napreduje veselo naša pomorska moč in vedno narašča število bojnih ladij: vse v starem brodarstvu, še le v tej sloveči vojski spoznane nerodnosti, so odstranjene in z novimi, za moderno vojskovanje pripravnejimi sestavami nadomeščene; velikanske oklopljene fregate in dični parobrodi se stavijo in sicer po načrtih modernega brodarstva; njihove zunanje in in notranje uravnave so terjatvam sedanjega časa primerjene.

Mnogo si vlada prizadeva, svojo mornarsko moč ojačiti in svoje bojno pristanišče zagotoviti: veliko milijonov je potrosila, tukajšno pusto obalo za velikanske stavbe in poprave svojega bojnega brodovja pripravno storiti, svojemu pomorstvu varno zavetje in ugodno stanovanje podariti in njegovo materijalno in dušno blagostanje v tej tužni puščavi poboljšati; veliko skrb obrača na izobraženje mladih mornarjev, za katere je izvrstne učilnice ustanovila in za razvitje njihovih sposobnost mnogovrstne vadbe smislila in se trudi, na ta način svojo mornarstvo na zvišano stopinjo napredka povzdigniti, iz ktere pomorstva družih držav zaničljivo na avstrijsko, dosihmal zanemarjeno brodarstvo gledajo in se našim neotesanim, neizvedenim in neomikanim pomorcem rogajo; — in skoraj se bodejo mogli naši brodovi z ladovjem družih moči meriti, ponosno po nezmernem morji jadrati in tujim narodom večno, jim od njihovega neumerljivega poveljnika, Tegetthoffa podeljeno diko oznanjevati. — Pomorci — Slovani!

Iz Dunaja, 21. jan. [Izv. dop.] Dasiravno so Slovenci, Tirolei itd. tudi v državnem zboru, vendar propast tega novorojenega deteta veselo napreduje. Kakor je prej bilo začasno umrlo na mori vsega federalističnega taborja, tako je videti, da ga bode zdej enkrat za vselej zadušilo zdravilo, ktero mu dajejo njegovi nemški zdravnik-mazači, namreč poljsko vprašanje. Po eni strani Poljaki vendar niso tako na glavo pali, kakor smo se drugi slovanski smrtniki bali, — kajti magjarski „Naplo“ že nemiljeno toži, da so Poljaki „strastni“ postali in da so na tem, da odidejo. Po drugi strani se je veselo kavsanje in ravsanje vnelo med „starimi“ in „mladimi“ ustavoverci, t. j. med onimi, ki bi Poljakom vse dali, da bi potem nas druge dušili, in med onimi, ki bi Poljake z istim namenom sicer radi zadovoljili — ali samo v teoriji, samo na papirji.

Izvrstno je, da je poslednjih ogromna večina dozda, da je ravno vlada pri njih. Zagovarja njih največje tukajšno vladno glasilo „N. fr. Presse“

In v včerajšnjem članku Poljakom tako odkritosrčno pove, da ustavovercem tlako delajo in ustavoverstvu prazno slamo mlatijo, da Poljaki naposled morajo izpregledati, kljubu stari politični mreni, ki jim je na očeh zrasla. „N. fr. Presse“ Poljake podučuje, da ne bodo nič več dobili, nego kar „celota“ države prenaša. Kaj se iz ust centralističnega lista to pravi, to umejo tudi Poljaki. — Na dalje taji „N. fr. Pr.“ vsak naroden interes, temuč poudarja samo avstrijskega, se ve, svojega. Tudi to je jasno, kaj ta list in njegova stranka pod Avstrijo („ktero so Nemci osnovali in mora torej nemška biti“ kakor so tolikrat povedali) ra-

zumeva. Koncem Poljakom ljubeznjivo na sree poklada, da nemajo nobene zgodovinske pravice, da so z orožjem od Avstrije osvojeni; ako se torej ne podadé, žuga jim z direktnimi volitvami. To je dosta jasen govor.

A še več! Precej deneš je vidno, da je „N. fr. Presse“ res glasilo ministerstva, kajti v „ustavnem odboru“ je minister Auersperg Poljakom naravnost povedal, da se njih resolucija ne sprejema, da se neče „država v državi“ — vse to kakor znano, stara fraza ustavovercev proti vsem federalističnim prizadetjam. Torej smo dvoje dosegli: Poljaki spoznavajo da ne dobodo od teh novih prijateljev ničesa, in nam se ni bati, da bi njih dobili v porabo proti nam. Tako bomo morda vendar kmalu doživeli, nov „izgred“ federalistov iz rajhsrata. Veselo je čitati, kako se tega dunajske novine že boje, a vendar ustavoverci ne vedo kaj bi.

Politični razgled.

V adresnem odboru je ministerstvo odkrilo nekoliko svojega programa. Auersperg je tu izrekel, da vlada neče sprejeti cele Poljske resolucije, da pa jim hoče dati posamezne koncesije, dalje, da hoče z „volitvami za silo“ državni zbor napolniti in še le kasneje z direktnimi volitvami državni zbor od deželnih zborov osvoboditi.

O razpuščenju hrvatskega sabora govore vsi časopisi. Po nemških in magjarskih novinah se trosi mnogo neresničnega in bedastega; tako n. pr. je neumno, ako se kot razlog razpuščenja navaja to, da bi bili „radikalci“ (Makanec in dr.) „desauriali“ one može, ki so se z Lonyay-em dogovarjali. Saj je reskript, s katerim se sabor razpušča, od 11. t. m., hrv. poslanci so se sešli stoprv 15. januarja. — Ravno tako je krivo, kar se o notranjem razdoru narodne stranke piše, kajti nasproti Magjarom bode vsa narodna stranka tako edina, kakor so ogerski Deakovci in levičnjaki edini proti Hrvatom.

V ogerskem zboru je Srb Miletič interpeliral hrvatskega ministra zaradi razpuščenja hrvatskega sabora. — Ob enem je nasvetoval naj se vsa vojna granica provincijalizira in na hrvatskem saboru o svoji upravi sama določuje. Ta predlog, se ve da, Magjarom ni bil po volji, torej od njih enoglasno odbit.

Kako velika Rusija napreduje tudi v državnem gospodarstvu, med tem ko druge države kopičijo dolgove in njih proračuni kažejo deficite, vidi se iz ruskega budžeta za leto 1872. Rusiji za letne stroške nič ne zmanjka, temuč še gotovina jej ostane, dasiravno samo za popravo in pomnoženje vojske izda v l. 1872 celih 350 milijonov goldinarjev (torej več nego naša Cislajtanija za vse potrebe skup na leto dobi). Dohodkov ima Rusija v letu 1872 nič menj, nego 497,197,802 rubljev, stroškov pa 495,813,581 rubljev. Med stroški nahajamo lepo svoto, ki se bode izdala za narodno izobraževanje (šole) 11,285,687 rubljev. In naši Nemci ne nehajo govoriti o ruskem barbarstvu!

Na Francoskem so prestali novo krizo. Predsednik republike Thiers je hotel naložiti davek od surovih pridelkov, ki bi bil zadel posebno obrtnike. Narodna skupščina tega davka ni privolila. Za to jej je Thiers pismeno naznanil da on in njegovo ministerstvo odstopi od vlade. V tej zadregi je narodna skupščina k njemu poslala deputacijo, ki ga je v imenu narodne skupščine prosila, naj obdrži svojo oblast. Thiers je potem svojo odpustnico oporekel, ter torej ostane.

Razne stvari.

* (Vabilo) slovenskemu učiteljskemu društvu s sedežem v Ljubljani. Učiteljsko društvo za Kranjsko je — ravnaje se po svojem načelu „v združbi je moč in napredek“ — v zadnjem občnem zboru v Ljubljani 27. sept. preteč. l. enoglasno

sklenilo, da naj se učiteljsko društvo za Kranjsko spremeni v slovensko učiteljsko društvo, da naj se v ta namen preuredi društvena pravila in predložijo v višje poterjenje. Slavna e. k. deželna vlada v Ljubljani je z določbo dné 17. nov. l. 1871, št. 7901, ta pravila potrdila in z novim letom 1872 oživelo je novo slovensko učiteljsko društvo z namero: združevati vse slovenske ljudske učitelje na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem, da duševno in materialno napredujejo in da se slovenske ljudske šole v teh pokrajinah vsestransko boljšajo. Naravna postava je: „Kar je komur mar, to tudi ljubi, in kar ljubi, za to tudi žrtvuje.“ Nam slovenskim učiteljem mora biti naj bolj pri sreči domača šola in pedagogika; njo moramo tedaj živiti in ljubiti in po svoji dušni in djanski moči delati na prid domače šole in s tem za mili naš narod. Z druženi močmi moramo si tudi prisvojiti in braniti svoje pravice in stati v omiki in v vnanjih razmerah na enaki stopinji s svojimi tovariši drugih narodov. V to naj nam pomaga čvrsta moč v novi družbi! Bog daj! Odbor sprejema nove ude. Vpisnine plača se 1 gld., in potem vsako leto 1 gold. doneska. Odbor.

* (V mariborski čitalnici) je bila zadnja nedeljo druga letošnja predpustna veselica. Udeležitev je bila precej številna, slovensko govorjenje se je malo slišalo.

* (Ljubljanski „Sokol“) Kakor se nam poroča iz Ljubljane, hoče letošnja Sokolska maskerada v vsakem oziru prekositi one prejšnjih let. Mnogo „Sokolov“ je že naznanilo sodelovanje pri novih grupih, ki se še nikdar niso predstavljale pri Sokolski maskeradi in so jako pikantne. Posebno lepo se bode letos predstavljala pokop pusta ob polnoči. Okusna znamenja k vstopu preskrbljuje tudi letos imenitna firma Farski v Pragi. Dvorana Čitalniška bode pustni vtorek posebno lepo okinčana. Povabila se v kratkem razpošljejo. Naj bi torej ne zamudil nijeden narodnjak v in zunaj Ljubljane udeležiti se slavnoznané Sokolske maskerade, zagotoviti moremo krasne zabave.

* (Dr. Franec Močnik,) bivši deželni šolski nadzornik na Štajerskem, je povzdignjen v viteški stan.

* (Okrajni šolski nadzornik) za okraje Gornji grad, Vranksko, Celje, Laško, Šmarje in Konjice je postal penzionirani nadučitelj žavski, gosp. France Kovač.

* („Soča“) tretja številka je srečno brez konfiskacije na svitlo prišla. — V prvem članku se „Soča“ izjavlja odločno proti udeleževanju Slovencev v državnem zboru. „Soča“, ktero tu zopet priporočamo, velja za pol leta 2 fl. 30 kr.

* (Razpisana profesorska služba) za slovenščino in klasične jezike pri e. k. gimnaziji v Trstu. V zadnjem listu smo pozabili naznaniti, da se prošnje naj oddajo vsaj do 1. februarja t. l.

* (Iz Loža) se nam piše: „Naša čitalnica je napravila 17. januarja veselico s plesom in tombolo. „Lepega spola“ je bilo od daljnih krajev kakor iz Begunj, Cirkuice in Prezida mnogo prišlo. Pozdravil je g. predsednik oddaljne obiskovalec naše veselice in se v imenu čitalnice zahvalil za obiskovanje od strani tujih gostov. Naj bodo domačim udom omenjeni obiskovalci za izgled. Posebno lepo je gosp. Fr. Hren iz Begunj pozdravil Ložko čitalnico in napil jej, da naj se ukorenini, da ne bode od nasprotnikov, nemškutarjev, kakor jih je že več bilo, premagana. G. predsednik se je v imenu čitalnice zahvalil. Vsi nazočili so se do belega dne kratkočasili. Želimo še večkrat tacih obiskovalcev in jim kličemo na zdravje!“

* (Vranska narodna čitalnica) napravi 30. januarja t. l. streški ples in tombola; in 4. februarja t. l. tombola in ples. Začetek vsikdar ob 7 uri zvečer, k katerim veselice se vsi udje in prijatelji naše čitalnice uljudno vabijo.

Odbor.

* (Ruski car) je bil 16. t. m. v smrtni nevarnosti. Na medvedjem lovu je namreč ranjen

medved ravno tje pridrl, kjer je car stal. Car se je rešil sam s svojo hladnokrvnostjo s tem, da je ustrelil in medveda srečno zadel. Naš cesar mu je po telegrafu čestital.

* (Podgane-tatje.) Prav čudno je te dni v Lincu nek kmet ob svoj denar prišel. Podedoval je bil namreč 400 goldinarjev in je na poti domu prenočeval v krčmi. Da bi mu med spanjem kdo denarja ne ukradel, dal ga je spraviti hlapcu. Hlapec dne usnjato listnico z denarji v neko škrinjjo in jo zaklene. Drug dan hoče kmet spravljati denar nazaj, — pa s hlapcem najdeta samo nekoliko ostankov mošnje in bankovcev. Podgane so bile vse zglodale in sklestile.

Vabilo

v družbo sv. Mohora za leto 1872.

Slovenec! pristopite k družbi sv. Mohora, tako vabi družbini odbor vse Slovence brez razločka stanú, spola in starosti tudi letos, ko nastopi družba svoj dvanaesti tečaj, Zares čudovito je Bog blagoslovil dosedanje družbino delovanje; družba je s svojo delavnostjo predrla v narodovo množico; postala je ubogemu slovenskemu narodu občna šola omike, poduka in zabave

Lani je bilo vpisanih 17.395 družbenikov, vsak je prejel za mali donesek enega goldinarja šest bukev, ki obsegajo blizo 70 tiskanih pol. V 104.370 iztisih romajo tedaj lanske družbine knjige po vseh slovenskih pokrajinah in Slovence podučujejo, osrečujejo in povzdigujejo.

Ako pogledamo ono ogromno število družbenikov sv. Mohora, mislili bi skoraj, da to obilno število obsega gotovo vse, kar jih le med Slovence brati zna, da ni mogoče tega števila, posebno pri naših okolščinah, mnogo prekoračiti; sodili bi, da je bratovščina sedaj dospela do svojega vrhunca. Temu pa ni nikakor tako. Preglejmo Koledarjev imenik bolj natančno, koliko dekani najdemo v njem, ki bi lahko po dva in trikrat več družbenikov šteje, koliko je slovenskih vasi in far, ki še enega ude nima, koliko je Slovencev in Slovenk, ki še niso prihiteli v kolo udov in podporikov družbe sv. Mohora. Število udov, čeravno je ogromno, vendar še ni doraslo tako, da bi se pomnožiti več ne dalo; gotovo pridobimo še na tisoče novih družbenikov, ako le hočemo in nismo leni. Zato, premili rojaci, rodoljubi, ki gorite za dušni in materialni napredek Slovencev, Vas družbini odbor spet uljudno vabi na delo ter Vas prisrčno prosi, bodite tudi letos družbi sv. Mohora z veljavno svojo besedo v pomoč in podporo; zlasti pa do Vas, prečastiti dekaniji in farni predstojniki, ponavlja odbor nadležno prošnje: ne utrudite se. ljudstvu razlagati družbine namene in njene koristi in bratovščino priporočevati, kjerkoli se vam lepa prilika ponuja. Kolikor več novih udov pristopi, toliko več bode družba rešila svojo zlahtno nalogo, toliko več dobrih knjig bo dajala na svitlo, toliko več bo skrbela, da se naši najdrajši svetinji — vera in narodnost — ovarujete našemu narodu in da se ubogo slovensko ljudstvo povzdiguje na čedalje višjo stopinjo prave omike in srečnega blagostanja.

Družbine knjige se bodo tiskale v 19—20.000 iztisih in sicer v lastnej družbine tiskarnici, ktera je z novim letom popolnoma uredjena.

Vsak ud prejme letos 6 knjig in sicer:

1. Življenje svetnikov in svetnic božjih, VII. snopič s 25 podobami.
2. Življenje in smrt Kristusova, 4. snopič.
3. Prav zanimivo in podučno, narodno-gospodarsko delo: „Kupčija in obrtnija — denar in blagó,“ spisal F. Kočvar.
4. Umni živinorejec s posebnim ozirom na govedje, spisal Fr. Govekar.
5. Večernice 26. zvezek, za ktere so namenjene letos krajši povesti in drugi zabavni in podučni spisi.
6. Koledar za leto 1873, kteremu bode dodan popolni imenik družbenikov.

Pri oglaševanju naj se blagovoljno pomni to-le:

1. Nabira se sklene z zadnjim dnevom marca 1872.

2. Letnina za vsako osebo ali ustanovo iznaša 1 gld.; dosmrtnina 15 gld. na enkrat ali pa po 8 gld. dvakrat v teku enega leta.

3. Kdor prvokrat v družbo stopi, naj izrečno pove, da je nov družnik; imena naj se zapišejo razločno in sicer iz vsake fare zapored. Tudi dosmrtni udje naj se vsako leto vpišejo, da se njih ime ne spregleda. Lepo prosimo število udov in zadnjo pošto na čelu vpisovanjskih pol zaznamovati.

Imena družnikov naj se pošiljajo z denarjem vred pod naslovom:

„Družba sv. Mohora“ franko v Celovec 10. aprila 1872.

4. Kdor izmed novih udov želi s knjigami prejeti tudi kak snopič doslej izdanega „Življenja svetnikov“ ali „Kristusovega življenja“ ali „Živali v podobah,“ ta naj pošlje z letnino vred za vsak (1—6) snopič „Življenja svetnikov“ po 50 kr., za vsak snopič (1—3) „Kristusovega življenja“ po 40 kr. in ravno toliko za vsak snopič (1—4) „Živali.“

5. Vsak naj sprejme svoje bukve v tistej dekaniji in fari, v kterej se je vpisal.

Opomnimo o tej priložnosti, da nabira za Janežičevo ustanovitev še ni končana. Dosedaj se je nabralo vseh doneskov . . . 1249 gld. 24 kr. po odbitih stroških za grobni

spominek 430 „ 8 „
ostane tedaj 819 gld. 16 kr.

Da bi pač letos ta glavica prav narasla! Priporočamo prav lepo v ta namen vsem rodoljubom nabiro doneskov za Janežičovo ustanovitev.

V Celovec, 2. januarja 1872.

Za družbini odbor:

Dr. Valentin Müller, vodja. Lambert Einspieler, tajnik.

Izpred sodnije.

(Dalje.)

Korber pravi, da je ravno zarad volitve volilnih mož v Bistrici bil, ko so mu gg. dr. Sernee, Radej, Rapoc, Divjak, Slatinšek povedali, da nameravajo pogovor z volilci v Novi vesi in ker je slišati, da bode tudi nekoliko delavcev in fantov tje šlo in se je nemira bati, naj jaz kot organ okrajne oblasti žandarje tje pošljem, da se bode mir in red vzdržal. To, pravi, je storil, pa pomislil je, da bode morebiti shod pod milim nebom po §. 4 društvene postave in šel sam v Novo ves. Došel je gospode. Ko pridejo do gostilnice pri kovaču, že najdejo precej ljudi, ki so upili: „Mi smo Štajerci, ne potrebujemo Slovencev!“ Pri hiši Zafostnikov je bilo mnogo ljudi, katerim je, pravi, razlagal, najprej slovensko, pozneje nemško, za kaj gre. Pa nemir je postajal vedno večji in se končal z naskokom na hišo. Ker je Korber se bal takih dogodkov, je dr. Radeju svetoval, naj se pogovor z volilci odloži. Dalje popisuje Korber, kako se je dogodilo z dr. Serncem, pravi, da se je rekalo, da se je hiša zato napadla, ker je kaplan Slatinšek nekoga sunil, česar pa on ni videl. Korber pravi, da sta Sternberger in Soršak množico pomirjevala in pripoveduje tudi o Stoparjevi nogi po naročilu, ktereja je dobil.

Gašpar Kalin pripoveduje, da se je o shodu v Novi vesi med delavci od različnih ljudi izvedelo, da so pa tudi od Sternbergera slišali, da pojde tudi on v Novo ves, kjer bode neka taka neumnost, kakor čitalnica pri Formacheru.

Dr. Holzinger skuša s stranskimi vprašanji izreke, ki so svojim varvancem neugodni, milše storiti.

Brumec pravi, da toženci niso bili toliko pijani, kakor pravijo, temveč da je pri tepeži vse iz njih teklo.

Rahlej dr. Holzingerjev varvancem posebno neugodne stvari pravi. Za to se nasprotne

priče trudijo, da bi dokazale, da ga še zraven ni bilo, pri čemer posebno žandar Šimonek žalostno nalogo ima. Pravi, da slovensko ne nme in vendar pravi, da je v slovenskem pogovoru z Rablejem izvedel, da je ta sicer bil povabljen, pa je prepozno prišel, dasiravno druge priče trde, da je četrti gori bil. Offenbacher je rekel Rableju — ko ga je po ovinku domu iti videl — da bode prišel prepozno, južina je že preč; mislil je, da še le tedaj k shodu gre.

Tudi Soršak in Korber pravita, da Rableja nista videla gori. Soršak pa je tedaj dr. Srncu rekel: „Rableja že tako imate v krempljih, nam pa lahko pridigate 14 dni, pa bodeimo vendar Brandstetterja in Seidla volili.“

Posebno bi dr. Holzinger pričó Ignaca To mažiča rad zmotil. Ta pa kljubu temu trdi, da preiskovalni sodnik ni vsega tako zapisati dal, kakor se je izrekalo in da je marsikaj v nemar pustil, kakor prepričam ni precej v spomin prišlo.

Fajs Gašpar pripoveduje, da je 40 kr. dobil, ko je prvokrat šel pred preiskovalnega sodnika. Toženec Kohne pravi, da mu jih je kaplan dal, pa po dolgem spraševanju sem in tje se pokaze, da so se mu pri sodnji izplačali, ker je delavec in je moral večkrat pred sodnijo iti. S tem je dokazovanje skleneno. (Dalje prih.)

Dunajska borsja 22. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	63	gl.	15	kr.
Srebro	115	"	45	"
C. k. cekini	5	"	48	"
Napol.	9	"	17	"

Osebam, ktere imajo

bolezn i v ustih in zobeh,
se ne more dr. J. G. Poppa

anatherinova ustna voda

dosti priporočati. (7—1)

Kdor jo je enkrat poskusil, jo bode rajše imel, ko vsako drugo zobno vodo. Cena gl. 140 steklenica. Zavitek po pošti 20 kr. Brošure o njej se dobijo zastoj:

v Mariboru v Bankalarjevi lekarnici, pri g. A. W. Königu, lek. Marija pomočnica, pri g. F. Kolletnigu in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v Celji pri Crisperju in v Baumbachovi lekarnici; v nemškem Landsbergu pri A. L. Müllerju, lekarju; v Gleichenbergu pri F. pl. Feldbachu, lekarju; v Konjicah pri C. Fischerju, lekarju; Leibnitz, lek. vdova Kretzig; Ljutomeru lek. Fr. Pessiak; Murck lek. L. pl. Steinberg; v Ptujju lek. E. Reithammer; Radgoni lek. F. Schulz in J. Weitzinger; v Brežcah J. Schniderschitsch; Rogatec lek. Krisper; v Kislivodi v lekarnici; Stainz V. Timonschek, lek.; Slov. Bistrici J. Dienes, lek.; Slov. Gradu J. Kaligarič; Podčetrtek Vasulik, lek. Varaždinu A. Halter, lek. A. Deperis v Ipavi.

Presrčno zahvalo

izrečem

Gospodu dr. J. Vošnjaku,

ki je po svoji vednosti in neutrudljivosti mojo 7 let staro hčerko iz smrtne bolezni (plučne vnetice) rešil in ozdravil, da je hvala bogu spat okrevala.

V Šmarji, 20. januarja 1872.

F. Skaza,

(23—1)

posestnik v Šmarji.

Najbolje konstruirane

ure za turne,

lastnega izdelka, ktere se navijajo na 24 ur ali na 8 dni, se dobivajo pri podpisnem za 20 procentov cenejše, kot poprej.

Da se čestitim naročnikom polajša, dajejo se tudi za plačila v obrokih. Natančneje pri lastniku fabrike samem

Podnart, Kropa na Gorenjskem Kranjskem,
14. decembra 1871.

(85—8)

J. M. Pogačnik.

Kovane uradno preiskavane **decimálne vage** četirioglate oblike:

Nositeljna moč:	1	2	3	5	10	15	cent.
Cena, gl.:	18	21	25	35	45	55	
Nositeljna moč:	20	25	30	40	50	cent.	
Cena, gl.:	70	80	90	100	110		

Balancirne vage:

Nositeljna moč:	1	2	4	10	20	30	ft.
Cena, gl.:	5	6	7.50	12	15	18	
Nositeljna moč:	40	50	60	70	80	ft.	
Cena, gl.:	20	22	25	27.50	30		

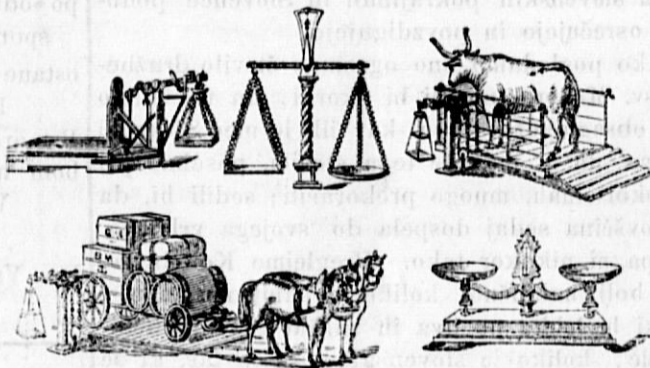
Vage za živino z železnim obročjem in utegi (gevihti):

Nositeljna moč:	15	20	25	30	40	50	cent.
Cena, gl.:	150	170	200	230	300	350	

Mostne vage:

Nositeljna moč:	50	60	70	80	100	cent.
Cena, gl.:	350	400	450	500	500	
Nositeljna moč:	120	150	200	300	cent.	
Cena, gl.:	600	650	750	900		

L. Baganý & Comp., fabrikanti vag in utegov. Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.

Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na pošto poduzetje ustreže precej: (11—56)

Raimund Raza,

Stadtquai Nr. 3 v Gradcu
priporoča svojo najboljše sortirano zalogo
domačega in tujezemskega modnega sukna

blaga iz ovčje volne,

kakor tudi največi sprebir storjenih

oblek za gospode, dečke in otroke,

kakor je iz spodaj stoječega kazala cen razvidno:

Črn in barvan palmerston, kastor & Elastik, vatel po gl. 2.80, 3.60, 5.20, 6.60, 8.
Siv, moder, rujav, trap boj & biber po gl. 3.50, 4, 5.50, 7, 8, 9.
Črno sukno, brasil & tifet po gl. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 5.50.
Črn in barvan peruvian po gl. 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 5.50.
Črn in siv toskin po gl. 2.60, 3, 3.50, 4, 4.50, 5.
Najnovjše v modnem blagu za cele o-

bleke od goldinarjev 2.50, do goldinarjev 7.
Najnovjše blago za hlače in oprsnike od gl. 1.80 do gl. 6.
Šest četrti široka, fina raševna v vseh barvah od gl. 2.50 do gl. 3.
Štir četrti široka, fina, volnena raševna od gl. 1.60 do gl. 2.50.
Štir četrti široka raševna od 50 kr. do gl. 1.
Blago za talarje na 3 niti, krep, rips in lastin od 60 kr. do gl. 3.50.

Ce se pošlje mera, je za oprsnike in suknje dosti obseg okoli prs in za hlače dolgot koraka.

Na željo se pošljejo izgledi:

Talarji po predpisu najboljše izdelani od gl. 15 do gl. 35	Žaketi od	12	30
Suknje za duhovne od 16 " 30	Šako od	5	24
Zimske suknje od 12 " 50	Črne obleke	24	45
Gorne suknje od 10 " 24	hlače	5	12
Plašči in raglani od 10 " 45	Črni in beli oprsniki	3.50	5
Meksikanski plašči s kapuco od 15 " 22	Razl. hlače od	6	18
Popotna guba iz raševne od 10 " 20	oprsniki od	2	6
Mestni kožuki od 40 " 100	Oprsniki z rokavi	5	12
Fraki od 15 " 25	Gamaše	2	5
Suknje za salon in hod 12 " 25	Ponočne suknje od	5	30
	Obleke za dečke	5	16
	" " otroke	1.60	8

Lovske suknje iz prave kmečke in najboljše štajerske raševne, tirolskega sukna in dubla od gl. 6 do gl. 22.

Zunanja naročila se hitro za povzette storijo, za realno in najcenejšo postrežbo se garantira, nevšečne reči se radovoljno zamenjajo. (68—16)

V nedeljo 21. t. m. se je v čitalnici ena

braceleta zgubila, pošteni najdnik je prosen njo proti izplačanju najdnine pri tukajšnji administraciji oddati. (22—1)

Jožef Potatski, trgovec v Gorici,

(20—)

priporoča svojo zalogo nürnbergškega in galanterijskega blaga, kakor tudi drobnine in trakov, otroških igrač vsake vrste, parfumerij in dobro sortirano zalogo za darove pripravnih reči, storjena oblačila za gospode iz prve privilegirane fabrike v Avstriji, dalje svojo znano zalogo reči za vrt, setev, semena po najnižje stavljenih cenah.

!! Vinogradnikom na znanje !!

Pri zadnji svetovni razstavi v Parizu je bila med veliko množino različnih razstavljenih **vinskih stiskavnic** ona **kolentčne sisteme** (Kniehehelpresse) za najzvrstnejšo spoznana.

Heinrich Marth na Dunaju

izdeluje take stiskavnice najsolidnejše. On jih je že veliko število v različne vinske dežele razposlal, in povsod jih zaradi velike ročnosti, pripravnosti in trdnosti jako hvalijo.

Ker se je zgoraj omenjeni tovarnik namenil, svojo tovarno povečati, razprodaja zgotovljene stiskavnice do poletja t. l. **8 % bolji kup** kakor dozdeva. Pri njem se dobivajo tudi tako zvani **grozdni mlini**, za maščenje grozdja, katerih se dandenes že vsi umni vinorejci najprvih vinskih dežel, z najboljšim vspehom poslužujejo. Ker spada ta dobra stiskavnica in mlin med najpotrebnejšo kletarsko opravilo, hitim našim vinogradnikom gorko priporočati take izdelke gosp. Martha in jih opomniti, naj udobne prilike ne zamudé. Vskakemu, kdor želi kako stiskavnico ali mlin kupiti, pošljem radovoljno natančen s podobami razjasnjen zapisnik cen franco na dom.

Rihard Dolenc

v Klosterneuburgu pri Dunaju.

(19—2)